

Huvudbudskap

Europeiska antibiotikadagen 2022

Aktuella uppgifter och nuvarande situation

- ECDC beräknar att det varje år dör över 35 000 människor av antibiotikaresistenta infektioner i EU, Island och Norge, och det beräknade antalet människor som dör har ökat under de senaste åren. I hälso- och sjukvården motsvarar antibiotikaresistenta infektioner nu bördan av influensa, tuberkulos och hiv/aids tillsammans.
- Sammantaget sågs tendenser till betydande ökning mellan 2016 och 2020 i EU/EES vad gäller det uppskattade antalet infektioner och tillskrivna dödsfall för nästan alla kombinationer av antibiotikaresistenta bakterier, även om en liten nedgång sågs mellan 2019 och 2020, under covid-19-pandemins första år.
- Över 70 procent av de antibiotikaresistenta infektionernas hälsokonsekvenser kan direkt kopplas till vårdrelaterade infektioner. Detta skulle kunna minskas genom lämpliga åtgärder för att förebygga och kontrollera infektioner och med strategier för antimikrobiell läkemedelsbehandling (s.k. antibiotic stewardship) i sjukvårdsmiljön.
- Den största sjukdomsbördan orsakades av tredje generationens cefalosporinresistenta *Escherichia coli*, följt av meticillinresistenta *Staphylococcus aureus* (MRSA) och tredje generationens cefalosporinresistenta *Klebsiella pneumoniae*.
- Resistens mot antibiotika som används för sista linjens behandling av bakterieinfektioner, såsom karbapenemer, leder till de största hälsokonsekvenserna. Antalet dödsfall orsakade av infektioner med karbapenemresistenta bakterier ökade mellan 2016 och 2020. För karbapenemresistenta *Klebsiella pneumoniae* och *Acinetobacter* spp., som är en vanlig orsak till vårdrelaterade infektioner, ökade antalet tillskrivna dödsfall med cirka 50 procent mellan 2016 och 2020.
- Mellan 2016 och 2020 rapporterades de största ökningarna av antalet fall och procentandelar av antimikrobiell resistens för *Acinetobacter* spp. från länder som redan hade höga procentandelar av antimikrobiell resistens i rapporterade fall av *Acinetobacter* spp. före 2020.
- *Acinetobacter* spp. i hälso- och sjukvården är särskilt problematiska eftersom de kan finnas kvar i sjukvårdsmiljön under lång tid och de är kända för att vara svåra att utrota när de väl har etablerat sig.
- År 2018 uppskattade Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) att infektioner till följd av antibiotikaresistenta bakterier varje år belastar EU-ländernas/EES-ländernas vårdssystem med 1,1 miljarder euro.
- Det finns ett tydligt samband mellan frekvensen av antibiotikaanvändning i en population (t.ex. i primärvården) och de motsvarande nivåerna av antimikrobiell resistens i infektionsbakterierna i samma population. Med andra

ord kommer den procentuella resistensen i ett land att vara högre ju mer antibiotika som konsumeras i detta land.

- Dessutom står genomförandet och uppfyllandet av åtgärder för att förebygga och kontrollera infektioner i ett motsatsförhållande till nivåerna av antimikrobiell resistens, särskilt på sjukhus och i andra sjukvårdsmiljöer. Detta innebär att ju mer ett land ägnar sig åt att förebygga och kontrollera infektioner, desto lägre kommer den procentuella resistensen att vara.
- Under perioden 2012–2021 sågs en statistiskt signifikant minskning av antibiotikakonsumtionen i EU/EES, både i lokalsamhället (primärvården) och på sjukhusen. Statistiskt signifikanta ökande tendenser sågs bara för ett enda land (Bulgarien).
- Det är möjligt att faktorer kopplade till covid-19-pandemin har påverkat antibiotikakonsumtionen i lokalsamhället inom EU/EES från 2020 (t.ex. förändringar i sjukdomsöverföring, vårdsökande beteende, förskrivningspraxis och lägre incidens av icke-covid-19-relaterade luftvägsinfektioner som tillskrivs riskreducerande åtgärder). Ökningen av andelen "bredspektrumantibiotika" jämfört med "smalspektrumantibiotika" som används i lokalsamhället accelererade dock under 2020 och 2021.
- Samtidigt som sjukhussektorn i EU/EES uppvisade ojämfvrliga minskningar under 2020 och 2021 vad gäller genomsnittlig konsumtion, sågs stora ökningar i konsumtionen av bredspektrumantibiotika och sista linjens antibiotika.
- Antimikrobiell resistens är fortsatt en svår utmaning i EU/EES, och vi måste fortsätta sträva efter att ytterligare reducera all onödig antibiotikaanvändning och förbättra åtgärderna för att förebygga och kontrollera infektioner för att avsevärt kunna minska den.
- De rapporterade procentandelarna av antimikrobiell resistens uppvisade stora variationer mellan länderna för flera kombinationer av bakteriearter och antimikrobiella grupper, ofta med en nord-sydlig och väst-östlig gradient. I allmänhet rapporterades de lägsta procentandelarna av antimikrobiell resistens av länder i norra Europa, och de högsta av länder i södra och östra Europa.
- Trots den ökade medvetenheten om att antimikrobiell resistens utgör ett hot mot folkhälsan och tillgången till faktabaserad vägledning om förebyggande och kontroll av infektioner, strategier för antimikrobiell läkemedelsbehandling (s.k. antimicrobial stewardship) och adekvat mikrobiologisk kapacitet, fortsätter åtgärderna på folkhälsoområdet att vara otillräckliga för att hantera detta problem. Det finns ett omedelbart behov av kraftfullare insatser och åtgärder för att ta itu med antimikrobiell resistens, vilka skulle ha en avsevärd positiv inverkan på folkhälsan och de framtida hälso- och sjukvårdsutgifterna inom EU/EES.